

EL PROJECTE DE RECUPERACIÓ DELS RIUS RIPOLL I SEC. BREU RESUM.

Introducció

La tendència general en la recuperació dels espais naturals és integradora, és a dir, tenint en compte tant els aspectes naturals i ecològics com els socials i culturals. Millorant la cohesió del territori i potenciant la connectivitat. Considerant els espais urbans i naturals com complementaris. En els darrers anys, es fa encara més palesa, la necessitat d'una bona salut ecosistèmica per arribar a una bona salut humana.

La recuperació i posterior manteniment del sistema fluvial esdevé una necessitat més enllà dels requisits ecològics de l'espai. Incrementant la biodiversitat i, per tant, la resiliència als efectes del canvi climàtic. Suposant una alternativa a la mobilitat, més sostenible i, també, atorgant espais de qualitat ambiental i salut per a la població. Molt demandats per la ciutadania, especialment amb l'actual situació sanitària.

El sistema fluvial, com a tots els ecosistemes, és un ecosistema fràgil a les interaccions humanes, depenent de les depuradores i molt sensible als episodis de pluges.

Per totes aquestes raons, el sistema fluvial requereix la seva recuperació i manteniment.

Amb l'aprovació de la "Memòria per a la recuperació de les lleres dels rius Ripoll i Sec al seu pas per Ripollet, les àrees de ribera i els espais lliures vinculats al sistema fluvial" (en endavant, MEMÒRIA) l'any 2017 per part de la Junta de Govern Local de l'Ajuntament de Ripollet s'inicia, formalment, el camí per a la recuperació del sistema fluvial.

La MEMÒRIA serveix de guia per a la redacció dels diferents projectes que desenvolupa cada una de les actuacions incloses i contempla les directrius, actuacions i treballs a dur a terme per a la recuperació de les lleres dels rius Ripoll i Sec al seu pas per Ripollet, les àrees de ribera i els espais lliures vinculats al sistema fluvial. Aquest document, també deixa obert el camí a properes accions, no definides com a tals a la MEMÒRIA, però amb el mateix objectiu. L'abast d'aquest projecte, que esdevindrà intermunicipal, inclourà, i de fet, ja ho està fent, altres activitats i actuacions del municipi, com ara, l'horta tradicional que podria formar part de l'àmbit de regulació urbanística directa del Pla director urbanístic metropolità (PDU) junt amb altres indrets de caràcter agroforestal amb importància per la seva aportació ecosistèmica, els camins de vianants paral·lels a l'avinguda del riu Ripoll i la conversió temporal d'aquesta via en zona de vianants.

Ajuntament de Ripollet

+ciutat!

Ajuntament de Ripollet

Carrer de Balmes, 2

08291 Ripollet

Barcelona

Tel. 935 04 60 00

ripollet.cat

A més de l'evident impacte mediambiental sobre el sistema fluvial, totes aquestes accions permeten la creació d'espais de qualitat ambiental i paisatgística per als diferents usuaris del vial del riu i també per a la resta de ciutadania. S'ha de tenir molt present la importància dels sistemes fluvials. Els rius Ripoll i Sec conformen el sistema ecològic més gran i important del municipi amb una rellevant funció de connexió ecològica, sobretot al seu pas per àmbits amb infraestructures i assentaments urbans poc permeables. El riu Ripoll, al seu pas pel municipi, constitueix al voltant del 8% del total de la superfície del municipi. Aquests espais han estat encara més valorats per una ciutadania que, a causa dels diferents confinaments motivats per la COVID-19, encara busca més els espais oberts i de qualitat ambiental en un municipi de dimensions reduïdes tenint en compte la població actual de més de 38.000 habitants. Aquestes darreres circumstàncies ens porten, encara més, a reflexionar sobre la importància d'aquests espais i la seva salut ecològica, per afrontar, amb més eficàcia, episodis similars a l'actual.

El projecte de recuperació dels rius esdevé, necessàriament, un complex mosaic d'actuacions, finançaments, administracions i tot el conjunt d'agents implicats sobre un sistema viu amb els seus propis requisits i tempos.

Figura 1. Plànol general del projecte. La línia verda remarca l'anella verda constituïda pel carril apte per a vehicles no motoritzats i zona de passeig per a vianants que rodeja el municipi ampliant-la en alguns punts. Aquesta anella parteix de la vora del riu i a partir d'ella es proposa la connexió amb les àrees de ribera i els espais lliures vinculats al sistema fluvial i el seu paper com a corredor biològic. A banda de l'anella verda s'indiquen les actuacions per recuperar les lleres dels rius Ripoll i Sec, les àrees de ribera i els espais lliures vinculats al sistema fluvial i el seu paper com a corredor biològic. Els números indiquen les principals actuacions (no coincideixen amb el número d'actuació de la MEMÒRIA, per a més informació, vegeu taula 1): 1, 3 i 4 guals AMB. 2 Projecte de recuperació ambiental. 5 Extracció de canya ACA (rius Ripoll i Sec) . 6 projecte "entre ponts". 7 Parc Fluvial Massot. 8 horta municipal Molí d'en Xec.

Situació actual del projecte

Des de l'aprovació de la MEMÒRIA s'han finalitzat les següents actuacions (vegeu figures 2 a 6 i taula 1 a continuació):

Ajuntament de Ripollet

+ciutat!

Ajuntament de Ripollet

Carrer de Balmes, 2

08291 Ripollet

Barcelona

Tel. 935 04 60 00

ripollet.cat

- “Recuperació de l’ecosistema fluvial de la part del riu Ripoll fins a la presa de Barneda i la connexió per a vianants entre els camins paral·lels als marges dret i esquerre del riu Ripoll fins a la zona d’horta municipal”. 2019–2020.

Figura 2. Vista general del gual inundable de Molí d'en Xec.

- Fase 1 i lot 2 de la Fase 2 del “Projecte de recuperació mediambiental de la llera del Ripoll a Ripollet”. 2019–2020.

Figura 3. Aspecte del tram del riu Ripoll finalitzat. Al centre de la imatge es poden observar els deflectors.

Figura 4. Lot 2 de la Fase 2 del Projecte de recuperació. Aspecte general de la llera restaurada i de les tres construccions de protecció.

- “Programa de manteniment i conservació de lleres públiques 2018-2019. Actuacions en trams urbans”. Riu Ripoll i riu Sec. 2020.

Figura 5. Aspecte de les actuacions dirigides a l'extracció de canya. Esquerra, riu Sec, dreta, riu Ripoll.

- Estudi ecològic del riu Ripoll 2020: “Informe de seguiment de l'evolució de la qualitat de les aigües i els ecosistemes del riu Ripoll”. 2020.

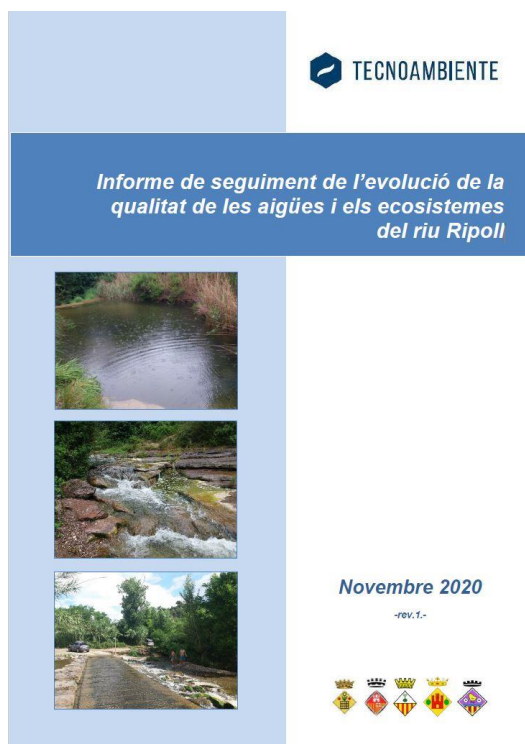

Figura 6. Darrer informe de seguiment de l'evolució de la qualitat de les aigües i els ecosistemes del riu Ripoll (2020).

Finançament de les actuacions finalitzades:

Les accions de recuperació i millora de connectivitat del tram del riu Ripoll a l'altura del Polígon Industrial de Molí d'en Xec, han gaudit de diversos ajuts:

- 300.000 € de la Diputació de Barcelona (DIBA). Programa Meses Concertació del Pla de Xarxes de Govern Locals 2016-2019;
- 279.488,60 € de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Programa metropolità d'actuacions de millora del paisatge natural i urbà (PSG) del pla d'inversions metropolità 2016-2019;
- 68.081,35 € del Consorci Besòs Tordera. Suport actuacions de restauració entorn fluvial.

Respecte a les tasques d'eliminació de canya:

- 30.400,04 € de l'ACA per a l'extracció de canya al riu Sec.
- 77.440,00 € de l'ACA per a l'extracció de canya al riu Ripoll.

A la taula següent es resumeixen les diferents accions i diverses propostes de futur.

Taula 1. Resum de les diferents actuacions. S'indica la situació actual i la seva previsió i, si s'escau, el número d'expedient. Les fileres amb fons gris clar, corresponen a possibles accions que, si bé amb el mateix objectiu, no es troben definides directament a la MEMÒRIA, però obertes directament per les actuacions sí incloses.

Projecte/acció i situació actual	Previsió	Nº d'expedient
1. "Recuperació de l'ecosistema fluvial de la part del riu Ripoll fins a la presa de Barneda i la connexió per a vianants entre els camins paral·lels als marges dret i esquerre del riu Ripoll fins a la zona d'horta municipal" (Relacionat amb actuació núm. 2 MEMÒRIA) - Situació actual: finalitzada. Obra rebuda en data 14/06/20 Cofinançament: PSG - MESES "Projecte executiu d'integració dels entorns del qual de nova creació al riu Ripoll" - Situació actual: sense finançament -	2019-2020	2018/3290
2. "Projecte de recuperació mediambiental de la llera del Ripoll a Ripollet" (Relacionat amb actuació núm. 2 MEMÒRIA)		
2.1. Fase 1 - Situació actual: finalitzada el 13 de març de 2020 - Cofinançament: MESES- CBT	2018-2019	2018/3387
2.2. Fase 2 <ul style="list-style-type: none"> Lot 1: Eliminació d'impactes (279.300,93€. IVA inclòs). - Situació actual lot 1: sense finançament- Lot 2: Creació de deflectors (zona 2 ME) (46.327,28 €. IVA inclòs). - Situació actual lot 2: finalitzada. Lot 3: Millora ambiental de la llera (170.392,11 €. IVA inclòs). - Situació actual lot 3: sense finançament- 	Fase 2: 2020-2023 Lot 2: 2019-2020	Lot 2: 2020/509 PSS lot 2: 2020/2575
3. "Instal·lació d'un pas fluvial sobre el riu Sec i arranament dels accessos corresponents des del parc Massot i el camí del passatge de l'Ermida" (Relacionat amb actuació núm. 5 MEMÒRIA) - Situació actual: Inici d'obres el 10 de desembre de 2022.-	2021-2022	2019/4365

<p>4. "Projecte bàsic de connexió per enllaçar polígons industrials i zona urbana a través de vies de mobilitat sostenible connexió entre els marges del riu ripoll entre c/Bilbao del (polígon Cadesbank de t.m. Ripollet) i el camí per a vianants del ptge. de l'ermita (zona polígon la Ferreria de t.m. Montcada i Reixac)". Inclosa en el "Pla de Modernització de polígons - Línia Integrals" (Segona edició del Programa complementari de modernització de polígons en el marc del Pla "Xarxa de Governs Locals 2016-2019) (Relacionat amb actuació núm. 7 i 4 MEMÒRIA)</p> <p>- Situació actual: el desplaçament de la ubicació original cap al municipi de Montcada per motius hidràulics i de dinàmica del riu, ha generat un condicionant en l'evolució del projecte. Actualment aquesta proposta s'ha descartat.</p> <p>Es valora la possibilitat de canviar la seva ubicació afavorint la connexió amb el gual del riu Sec i el Parc Massot (vegeu punt nº 9 a continuació)-</p>	<p>Descartat passa al punt nº 9 de la present taula</p>	<p>2019/3537</p>
<p>5. Programa de manteniment i conservació de lleres públiques 2018-2019. Actuacions en trams urbans. "Dos convenis de col·laboració entre l'Ajuntament de Ripollet i l'Agència Catalana de l'Aigua sobre les actuacions de manteniment i conservació de lleres públiques en trams urbans en el marc del programa de manteniment i conservació de lleres públiques 2018-2019" (Relacionat amb actuació núm. 2 i 5 MEMÒRIA)</p> <p>- Situació actual execució conveni riu Sec: finalitzada en data 24 de desembre de 2020 -</p> <p>- Situació actual execució conveni riu Ripoll: finalitzada en data 31 de desembre de 2020-</p>	<p>2019-2020</p>	<p>Sec: 2019/3547 Ripoll: 2019/3548</p>
<p>6. "Projecte de recuperació mediambiental de la llera del Ripoll a Ripollet al tram "entre ponts" tram 3 (Relacionat amb actuació núm. 3 MEMÒRIA)</p> <p>- Situació actual: en tràmit de licitació. S'ha sol·licitat ajut a l'ACA per tal de treure gran part de la canya (vegeu punt 8) -</p>	<p>2021-2022</p>	<p>2020/873 5636</p>
<p>7. Remodelació del Parc Massot: "Projecte de Parc Fluvial del Massot" (Relacionat amb actuació núm. 5 MEMÒRIA)</p> <p>- Situació actual: rebut l'avantprojecte. S'ha atorgat la participació en el nou PSG. Finançament: 1ª CONVOCATÒRIA PSG-núm. 2-</p>	<p>2022-2024</p>	<p>2020/6894</p>
<p>8. "Horta Municipal i agricultura periurbana" (Relacionat amb actuació nº 1 MEMÒRIA i possibles projectes agroforestals associats)</p> <p>-Situació actual: S'ha finalitzat la nova convocatòria d'horta-</p>	<p>2022-2024</p>	
<p>9. Sensibilització i educació vers el sistema fluvial</p>	<p>2020-2024</p>	<p>Varis</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Diverses accions d'informació directa a particulars i associacions (INS Can Mas, Comunitat Àrab de Ripollet, Escola de Prevenció i Seguretat Integral de la Universitat Autònoma de Barcelona...) • Visites periòdiques al sistema fluvial -Situació actual: s'han fet dues sessions- • Panell interactiu a Molí d'en Xec -Situació actual: finalitzades les tasques de documentació, en breu, s'inicien les tasques de disseny- 	Panell: 2021-2022	Panell: 2020/1896
10. "Projecte de manteniment de les lleres: tram 1, 2 i 4" (Relacionat amb actuació núm. 3 MEMÒRIA) - Situació actual: en tràmit de licitació. S'ha sol·licitat ajut a l'ACA per tal de treure gran part de la canya (vegeu punt 8) -	2021-2022	5543 6957
11. Manteniment i conservació de lleres públiques en trams urbans en el marc del programa de manteniment i conservació de lleres públiques 2020-2021 (Relacionat amb actuació núm. 2 i 3 MEMÒRIA) -Situació actual: en data 02 de novembre de 2020, s'han sol·licitat dues subvencions a l'ACA: <ul style="list-style-type: none"> • Proposta executiva: Treballs de manteniment i millora de l'entorn del gual del riu Ripoll al P.I. Molí d'en Xec • Proposta executiva: Treballs de manteniment i millora de l'entorn fluvial del Riu Ripoll entre el pont de la carretera de l'estació i el pont del carrer de Tarragona Pendants de resolució-	2021-2022	2020/5211
12. "Instal·lació d'un pas fluvial sobre el riu Ripoll i arranament dels accessos" (Relacionat amb actuació nº 7 MEMÒRIA) - Situació actual: Primeres valoracions tècniques després de ser descartat el gual "Cadesbank". Es valora la possibilitat de canviar la seva ubicació afavorint la connexió amb el gual del riu Sec i el Parc Massot. Possibilitat de finançament europeu - CBT-	2022-2024	
13. "Anella verda i arranament dels camins" + "Pla de Camins" (Relacionat amb actuació nº4, 2 i 7 MEMÒRIA)	2023-2024	
14. "Font del Petricó" (Relacionat amb actuació núm. 6 MEMÒRIA)		
15. Estudi ecològic anual del riu Ripoll. Anàlisi químic i ecològic periòdic del riu Ripoll	Periòdic, anual	Diversos

- Situació actual: es realitzen anualment-		Any 2020: <ul style="list-style-type: none">• Ecològic: 2020/5837• Químic: 2020/651
16. Ordenances dels sistemes fluvials <i>-Situació actual: en procés</i>	2021-2022	
17. "Terrenys Fluvials Passatge de l'ermita"	2022-2024	
18. Actuacions als punts de sobreeiximent dels rius -Situació actual: s'ha fet una actuació al punt de Molí d'en Xec-	2021-2023	
19. Dotació de seguretat i alarma al sistema fluvial		
20. Quantificació ús gual inundable		
21. Biodiversitat i resiliència del sistema fluvial		
22. Manteniment i Protecció dels sistemes Fluvials		